

Tipologia auditului intern

Ec. drd. Mirela Claudia MITAC

Abstract

The intern audit has an important role in economy. There is any institution without a risky activity. The goal of this paper is to show the importance of intern audit in providing an independent evaluation of risk management, of controlling and of process management..

Introducere

Întrarea cu drepturi depline în Uniunea Europeană, impune în mod inevitabil, din partea României, armonizarea reglementărilor legale financiar-contabile și bancare cu principiile și normele dreptului contabil practicate de statele membre ale Uniunii Europene. Acțiunea de armonizare la nivel transnațional a fost inițiată, pentru prima dată, prin Directivele a IV-a, a VII-a și a VIII-a ale Uniunii Europene la care a fost conexasă întreaga reformă a sistemului financiar-contabil din România, inclusiv cea privind organizarea profesiei contabile.

Denumirea de audit provine de la latinescul „audio, audire” care înseamnă a asculta, a audia, iar verbul englezesc „to audit” este tradus prin a controla, a verifica, a inspecta. De fapt, termenul „audit”, de proveniență anglo-saxonă are, în esență, aceeași conotație ca termenii de revizie contabilă, verificare contabilă sau control.

Cuvantul audit a fost popularizat pe continentul european în anii '60 de către cabinetele anglo-saxone de audit financiar. În România, după anii '90, cuvântul „audit” și-a făcut intrarea din dorința de a conecta reglementările românești ale economiei de piață cu reglementările similare pe plan internațional și european.

Conform International Federation of Accountants (IFAC), auditul financiar constituie forma cea mai înaltă de asigurare pe care o poate da un profesionist asupra unei informații, în opoziție cu misiunea de examinare limitată care nu presupune decât o asigurare negativă.

Auditul financiar reprezintă activitatea de verificare a situațiilor financiare ale societăților comerciale de către auditori financiari, în conformitate cu standardele de audit internaționale.

Totodată, prin audit financiar se înțelege examinarea efectuată de un profesionist competent și independent în vederea exprimării unei opinii motivate asupra validității și corecteii aplicării a procedurilor interne stabilite de conducerea unității și asupra imaginii fidele, clare și complete a patrimoniului, a situației financiare și a rezultatelor obținute de agenții economici.

Auditul intern reprezintă activitatea de examinare obiectivă a ansamblului activităților entității în scopul furnizării unei evaluări independente a managementului riscului, controlului și proceselor de conducere a acestuia.

Până în anul 2000, la noi în țară nu exista nici o reglementare cu privire la auditul intern, această activitate nefăcând parte din cultura organizațională și nici din cerințele proprietarilor de entități. Deseori se confunda conceptul de audit intern cu ceea ce se practică, adică un control intern și acela obligatoriu numai pentru entitățile cu capital de stat sau majoritar de stat.

Odată cu trecerea la aplicarea Standardelor Internaționale de Contabilitate și auditarea situațiilor financiare, prin aplicarea directivelor europene, în anul 2000, printr-un ordin al ministrului finanțelor, s-au introdus reglementări minimale referitoare la auditul intern.

Din anul 2003, în România auditul intern este reglementat și monitorizat de Camera Auditorilor Financiari, organism de utilitate publică fără scop lucrativ, iar responsabilii pentru organizarea activității de audit intern, coordonarea lucrărilor/angajamentelor și semnarea rapoartelor de audit intern trebuie să aibă calitatea de auditor financiar.

Camera Auditorilor Financiari din România a asimilat integral standardele internaționale de audit intern și a elaborat norme de audit intern necesare organizării și exercitării activității, sub forma normelor de calificare și a celor de funcționare, precum și a modalităților practice de aplicare.

Aceste norme profesionale cuprind ultimele versiuni ale standardelor internaționale și constituie baza pregătirii profesionale a auditorilor interni, dar și a celor interesați de această profesie: cadre universitare, formatori, studenți, experți.

Evoluția auditului intern a impus abordarea acestuia din punctul de vedere al aplicării sale efective, al metodologiilor, instrumentelor folosite și rezultatelor obținute.

De aceea, în cadrul îmbunătățirii funcției de audit intern, ca urmare a evoluției, se pot constata o serie de elemente deficiente care se regăsesc în complexitatea realităților: între întreprinderi există diferențe de dezvoltare, de cultură managerială, de priorități, ca și implementarea într-un grad mai mare sau mai mic a auditului intern, dar toate au înțeles că auditul intern este necesar și că perfecționarea acestuia are efect asupra entității.

Înainte de a desluși domeniul de aplicare al auditului intern, ar putea constitui un avantaj pentru profesioniști eliminarea confuziilor dintre auditul financiar (extern) și auditul intern.

Auditul financiar (extern) se aplică, în general, doar funcției contabile pe baza situațiilor financiare întocmite de managementul entității, deseori auditorul financiar verificând sistemul de control prin testele specifice, în vederea creșterii gradului de încredere în situațiile financiare supuse auditării.

Auditorul intern, care potrivit legii române trebuie să aibă calitatea de auditor financiar, prin procedeele specifice examinează și prezintă opinii referitoare la audituri operaționale, cum sunt auditul de regularitate sau conformitate și de eficacitate, și la cele legate de management și de strategie.

Conform versiunii franceze a definiției internaționale, aprobată de Consiliul de Administrație al IFACI la 21 martie 2000, definiția oficială a auditului intern este următoarea:

Auditul intern este o activitate independentă și obiectivă care dă unei organizații o asigurare în ceea ce privește gradul de control asupra operațiunilor, o îndrumă pentru a-i îmbunătăți operațiunile, și contribuie la adăugarea unui plus de valoare.

Auditul intern ajută această organizație să își atingă obiectivele evaluând, printr-o abordare sistemică și metodică, procesele sale de management al riscurilor, de control, și de guvernare a întreprinderii, și făcând propuneri pentru a le consolida eficacitatea.

În legislația românească auditul intern este definit mai sintetic și mai pragmatic, astfel:

Auditul intern reprezintă activitatea de examinare obiectivă a ansamblului activităților entității economice în scopul furnizării unei evaluări independente a managementului riscului, controlului și proceselor de conducere a acestuia.

În practică există o legătură strânsă între auditorii financiari și cei interni, auditorii financiari deseori fiind interesați de toate funcțiile entității pentru că acestea contribuie la generarea de influențe în rezultatele entității și în indicatorii înscrisi în situațiile financiare.

Există o părere conturată că cele două tipuri de audit – financiar (extern) și intern – sunt într-o acțiune complementară cu scopul de a reflecta o imagine fidelă a activității entității.

În domeniul financiar-bancar românesc, în băncile comerciale s-au elaborat primele manuale de audit intern în conformitate cu Normele Băncii Naționale a României nr. 17/2003 privind organizarea și controlul intern al activității instituțiilor de credit și administrarea riscurilor semnificative, precum și organizarea și desfășurarea activității de audit intern a instituțiilor de credit.

Tipologia auditului intern

Pe experiența acumulată și împărtășită, dar clar acceptată unanim, s-au identificat, în funcție de natura auditului sau de obiective, mai multe categorii de audit, dintre care tradiționale sunt cele de regularitate sau conformitate și de eficacitate.

Ulterior fazei primitive s-au dezvoltat auditul de management și cel de strategie care au adus în practică stadiul cel mai nou al cercetării și teoriei în domeniu.

a) Auditul de regularitate

În evoluția sa firească auditul intern s-a dezvoltat pe auditul de regularitate (conformitate), acesta fiind considerat ca fiind tradițional pentru că la vremea respectivă auditorul verifica dacă regulile și procedurile sunt bine aplicate, dacă se respectă organigramele, sistemele de informare etc.

Auditorul intern avea la bază un sistem de referință și de aceea munca sa era relativ clarificată, el acționând prin constatări și comparații privind aplicarea, interpretarea, eventualele deficite sau dezechilibre produse, reprezentau consecințe pe care le raporta celui care dispusese auditul.

Auditul de regularitate sau de conformitate are ca scop compararea realității cu sistemul de referință propus, indiferent că unii teoreticieni extremiști în nuanțe fac diferențe între regularitate și conformitate.

b) Auditul de eficacitate

Auditul de eficacitate, mai complex, situându-se pe o scară superioară în evoluția auditului intern, ține cont de cultura organizațională pentru că el se referă la calitate și nu la un sistem de referință. Se va observa că eficacitatea se referă la calitatea muncii și a rezultatelor obținute prin respectarea regulilor adoptate de entitate, dar eficacitatea depinde de modul în care s-a desfășurat efectiv activitatea.

Auditul de eficacitate se poate numi fără nici o greșeală audit de performanță, care reflectă calitatea măsurilor adoptate prin rezultatele înregistrate.

Nu întâmplător se insistă pe sensul celor doi termeni – eficacitatea și eficiența:

- eficacitatea reprezintă atingerea obiectivelor fixate, respective răspunsul entității la așteptări;
- eficiența înseamnă a face cât mai bine posibil, respectiv a obține cea mai bună calitate în ceea ce privește cunoștințele, comportamentele și comunicarea.

Urmare celor expuse mai sus se poate înțelege că auditorii interni mai tineri și neexperimentați vor fi utilizați preponderent în auditul de regularitate, iar cei cu experiență vor aduce aportul cunoștințelor lor în auditul de eficacitate, când este necesar să se răspundă la întrebări cheie regăsite în chestionarele de lucru.

c) Auditul de management

Auditul de management sau auditul de conducere se poate aprecia din mai multe perspective, accepțiuni drept pentru care putem utiliza trei abordări:

- practica dominată, ceea ce înseamnă că responsabilul sectorului auditat îi prezintă auditorului intern politicile care trebuie să o aplice; auditorul intern se va asigura că există o politică și în ce măsură această este exprimată cu claritate de cel care o are în responsabilitate.

În continuare, auditorul intern va analiza modul în care politica sectorială corespunde strategiei întreprinderii sau politicilor cuprinse și rezultate din strategie.

Încercând să folosim toate cunoștințele avute, putem afirma că se poate aplica și un audit tradițional, de conformitate, spre exemplu, ca misiune specifică, referitoare la conformitate dintre politica dintr-un domeniu și strategia entității sau chiar ca un audit de eficacitate.

✓ aplicarea politicii în cadrul entității, iar auditorul intern se va asigura că pe teren, politica este cunoscută, înțeleasă și, evident, aplicată, auditorul intern având rolul de apreciator al controlului intern.

De asemenea, se poate vorbi de conformitate în sensul conformității dintre politică și aplicarea sa.

✓ elaborarea strategiei, care trebuie să fie un proces formalizat prin care să se realizeze armonizarea propunerilor și aprobarea de către direcția generală, având ca efect existența unei strategii definite și aprobate și care se aplică.

d) Auditul de strategie

Aflat pe treapta superioară a evoluției auditului intern, auditul de strategie reprezintă o confruntare între toate politicile și strategiile entității cu mediul în care aceasta se află pentru verificarea coerenței globale.

Rolul auditorului intern se va limita la semnalarea incoerențelor direcției generale, responsabilă cu modificarea parțială sau fundamentală a unor puncte pentru a asigura coerența globală.

Este evident că pentru acest audit este nevoie de auditori cu înaltă calificare, cu competențe profesionale serioase.

Bibliografie

- 1 Rusovici, Alexandru *Audit financiar, servicii conexe și de consultanță în băncile comerciale*, București, Editura Monitorul Financiar, 2001
Cojoc, Florea
Rusu, Gheorghe
- 2 Stoian, Ana *Audit financiar-contabil*, București, Editura Economica, 2001
- 3 Banca Națională a României Legea bancară nr. 58/ 1998, cu modificările și completările ulterioare
- 4 Banca Națională a României *Normele Băncii Naționale a României nr. 17/ 2003 privind organizarea și controlul intern al activității instituțiilor de credit și administrarea riscurilor semnificative, precum și organizarea și desfășurarea activității de audit intern a instituțiilor de credit*
- 5 Camera Auditorilor din România *Audit financiar 2000 → Standarde → Codul privind conduita etică și profesională*, București, Editura Economică, 2000
- 6 *** Directiva a II-a a Comunității Economice Europene nr. 89/ 646 CEE
- 7 *** Directiva I a Comunității Economice Europene nr. 77/ 780 CEE
- 8 *** International Accounting Standard Committee 1988, London, 1998
- 9 *** Ordonanța de Urgență a Guvernului României nr. 75/ 1999 privind activitatea de Audit financiar aprobată și modificată de Legea nr. 133/ 2002

- 10 *** Ordonanța de Urgență a Guvernului României nr. 67/ 2002 pentru modificarea și completarea Ordonanței de Urgență a Guvernului României nr. 75/ 1999 privind activitatea de Audit financiar aprobată și modificată de Legea nr. 133/ 2002
- 11 *** Ordonanța Guvernului României nr. 119/ 1999 privind Auditul intern și controlul financiar preventiv
- 12 Nicolae, Traian *Contabilitate și audit financiar*, Editura Ex Ponto, 2001
- 13 Dedu, Vasile *Gestiune și audit bancar*, Editura pentru Științe Naționale, 2001